

De keerzijde van ons onderwijssysteem

Cylus Kawesi

Op de basisschool heb ik al moeten horen dat ik er niet bij hoorde -- doordat ik uit het buitenland kwam? Ik heb een lange reis moeten maken door het onderwijs. Uit de Cito-toets kwam mavo-havo, maar de juf gaf toch vmbo-basis kader. Inmiddels ben ik geslaagd voor mavo en doe ik havo. Daarnaast ben ik actief geweest in het LAKS Bestuur, waar ik me heb ingezet voor kansengelijkheid.

Ik heb meerdere malen moeten horen: "je kan het niet. Ik weet niet of dit wel een goede keuze voor je is. Ik denk toch dat dit het beste voor je is." Dat werd gezegd door de basisschool juf die mij een advies gaf. Dat was heel anders dan wat de cito toets aangaf, maar daar was niet over te praten.

Kwam dat doordat ik donker ben?

Kwam dat doordat ik dom ben?

Kwam dat doordat ik het niet kan?

Kwam dat doordat het misschien klopt wat ze over me dacht?

Kwam dat doordat mijn ouders niet vloeiend Nederlands spraken?

Allerlei vragen die je laten twifelen, over wie je bent en of je erbij hoort. Want je ziet je klasgenoten allemaal naar de havo of het vwo gaan en jij gaat naar Kader. Je voelt je op dat moment vernederd.

Hoor ik hier wel bij? Pas ik hier wel bij? Je voelt je niet alleen gediscrimineerd, maar ook buitengesloten, doordat mensen je afkeuren op wie je bent en niet wat je kan.

Op de middelbare school werd ik geplaatst op Basis-Kader met niet te vergeten leerwegondersteuning. Vanaf daar heb ik door de jaren heen stappen gezet. Eerst ben ik in het tweede jaar naar Kader-mavo (TL) gegaan en het jaar erop naar mavo (vmbo-TL). Uiteindelijk heb ik daarin ook eindexamen gedaan en nu zit ik op de havo. Het was een reis die lang duurde, terwijl dat zeker niet hoefde.

Ergens te moeten zitten waar je niet hoort; je afvragen: is dit waar ik hoor? Ergens te moeten zitten waar ik mezelf niet goed genoeg kan ontplooiën en ontwikkelen. En niet te vergeten kan opbloeien. Het gevoel dat ik kon hebben, dat als ik een zaadje plant, ik daarna ook vruchten mocht plukken. Helaas mocht dat niet baten.

Onderwijsrichtingen

In het Nederlands onderwijs spreken we van Gymnasiasten, die ervan overtuigd zijn dat zij de leiders van de toekomst zijn, doordat zij slim en belangrijk zijn, volgens zichzelf. En waarin vmbo'ers zich gaan gedragen naar het zegel dat ze is opgedrukt.

Wat doet de indeling van kinderen in schoolniveaus met hen?

Wat als de indeling wel/niet terecht lijkt? Wat doet het dan met kinderen?

De vwo'ers spreken regelmatig neerbuigend over mensen met een 'lagere' opleiding. Niet allemaal natuurlijk, maar opleidingsniveau zegt volgens hen wel iets over de mate waarin mensen iets toevoegen aan de samenleving, of in staat zijn iets te doen. Soms spraken ze over de 'minderwaardige mensen' wanneer ze het hadden over mensen zonder opleiding of diploma. Vmbo-leerlingen zeiden vaak dan tegen zichzelf opmerkingen waaruit weinig waardering of zelf vijandigheid tegen over hoger opgeleide mensen sprak. Ze zeggen dan over zichzelf dat ze lui en irritant zijn. Vervolgens trekken ze dat dan door naar de groep. 'Wij vmbo'ers zijn nu eenmaal zo!' Want wie eenmaal over zichzelf zegt dat ie lui en irritant is, hoeft het zich minder aan te trekken als een ander dat ook vindt.

Dat beeld wordt bevestigd door de media. Want vanaf het moment dat kinderen op hun twaalfde op niveau worden ingedeeld, gaat het over hen!

Wanneer de minister zegt dat hij een einde wil maken aan het imago van VMBO als vergaarbak en restonderwijs, dan blijft hangen: het vmbo is een vergaarbak en restonderwijs.

Maar ook subtieler, bijvoorbeeld over vluchteling kinderen die hopen op een verblijfsvergunning wordt gezegd dat ze het goed doen op school omdat ze "gewoon naar de havo gaan of dromen van vwo".

Ook leraren bevestigen die hiërarchie, dat heb ik zelf ervaren! Doordat ik uit het buitenland kwam en je dan als minderwaardig wordt gezien. Er worden dan af en toe in de klas opmerkingen gemaakt: Dit lijkt wel op een vmbo klas (als je op het vmbo zit). Of: "Onderwijs kweekt vmbo'ers vol zelfvertrouwen en arrogante Gymnasiasten." (J. Visser, 3 juni 2021).

Onderwijsniveaus zijn sterk gerelateerd aan eigenwaarde!

Gymnasium daar moet je zijn, want daar zitten de leiders van de toekomst!

Wat moeten we met onderwijs, dat de ene groep een superioriteitsgevoel geeft, en de andere groep een minderwaardigheidscomplex aanpraat? Welke gevolgen heeft dat in hoe we samenleven? En welke gevolgen heeft dat in het stemhokje?

Cylus Kawesi doet momenteel de havo en in de periode 2022-2023 was hij lid van het bestuur van het Landelijk Actie Komitee Scholieren. Waarbij hij kansenongelijkheid en Vmbo & pro als portefeuille had. Afsluitend heeft hij bij het LAKS ook de Taalgids bedacht, die op 12 april 2023 is gelanceerd.